

UZASADNIENIE

E. T. została oskarżona o to, że:

1. W dniu 13 czerwca 2008 r. przy ul. (...) w W. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) S.A w W. w kwocie 713,12zł wprowadzając ubezpieczyciela w błąd, co do powstałych uszkodzeń w samochodzie marki T. (...) w wyniku kolizji z samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) w dniu 10 czerwca 2008 r. przy ul. (...) w W., tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

2. W dniu 1 czerwca 2007r. przy ul. (...) w W. działając wspólnie i w porozumieniu z D. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) S.A w W. w kwocie 2.339,37zł wprowadzając ubezpieczyciela w błąd, co do powstałych uszkodzeń w samochodzie marki T. (...) w wyniku kolizji z samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) w dniu 31 maja 2007r. przy ul. (...) w W., tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

D. M. został oskarżony o to, że:

1. W dniu 1 czerwca 2007r. przy ul. (...) w W. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej działając wspólnie i w porozumieniu z E. T. doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) S.A w W. w kwocie 2.339,37 zł wprowadzając ubezpieczyciela w błąd, co do powstałych uszkodzeń w samochodzie marki T. (...) w wyniku kolizji z samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) w dniu 31 maja 2007r. przy ul. (...) w W., tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.;

2. W dniu 7 stycznia 2008r. przy ul. (...) w W. działając wspólnie i w porozumieniu z M. O., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) S.A w W. w kwocie 2.914,48zł wprowadzając ubezpieczyciela w błąd, co do powstałych uszkodzeń w samochodzie marki T. (...) w wyniku kolizji z samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) w dniu 6.01.2008r. przy ul. (...) w W., tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.

R. A. został oskarżony o to, że:

w dniu 11 czerwca 2008r. przy ul. (...) w W. działając wspólnie i w porozumieniu z S. O., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) S.A w W. w kwocie 1.767,64zł wprowadzając ubezpieczyciela W błąd, co do powstałych uszkodzeń w samochodzie marki T. (...) w wyniku kolizji z samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) w dniu 10.06.2008r. przy ul. (...) w W., lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pracowników (...) S.A., przy czym czynu tego dopuścił się mając poczytalność w znacznym stopniu ograniczoną, tj. o przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art 286 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy dla W. w W. orzekł odnośnie oskarżonych następująco:

I. Oskarżoną **E. T.** uznał za winną popełnienia zarzuczonego jej czynu opisanego w pkt 1. części wstępnej wyroku wyczerpującego dyspozycję z art. 286 § 1 k.k. i za to skazał ją, a na podstawie powołanego przepisu wymierzył jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych.

II. Oskarżoną E. T. uznał za winną popełnienia zarzuczonego jej czynu opisanego w pkt 2. części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję z art. 286 § 1 k.k. i za to skazał ją, a na podstawie powołanego przepisu wymierzył jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych.

III. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i grzywny wymierzone wobec oskarżonej E. T. w pkt V -VI i wymierzył jej karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności

oraz karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych.

IV. Na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności wobec oskarżonej E. T. warunkowo zawiesił na okres próby 2 (dwóch) lat.

V. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżoną E. T. do zapłaty kwoty 2.339,37zł (dwa tysiące trzysta trzydzieści dziewięć i trzydzieści siedem setnych) złotych na rzecz (...) S.A. oraz kwoty 713,12 (siedemset trzynaście i dwanaście setnych) złotych na rzecz (...) S.A. tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

VI. Oskarżonego **D. M.** uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt 1. części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję z art. 286 § 1 k.k. i za to skazał go, a na podstawie powołanego przepisu wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych.

VII. Oskarżonego D. M. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt 2. części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję z art. 286 § 1 k.k. i za to skazał go, a na podstawie powołanego przepisu wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych.

VIII. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary jednostkowe pozbawienia wolności i grzywny wymierzone wobec oskarżonego D. M. w pkt X -XI i wymierzył mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 70 (siedemdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych.

IX. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego D. M. do zapłaty kwoty 2.339,37zł (dwa tysiące trzysta trzydzieści dziewięć i trzydzieści siedem setnych) złotych na rzecz (...) S.A. oraz kwoty 2.914,48zł (dwóch tysięcy dziewięćset czternaście i czterdzieści osiem setnych) złotych na rzecz (...) S.A. tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

X. Oskarżonego **R. A.** uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk i za to skazał go, a na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

XI. Na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego R. A. warunkowo zawiesił na okres próby 2 (dwóch) lat.

XII. Na podstawie art. 33 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego R. A. karę grzywny w wymiarze 70 (siedemdziesięciu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych.

XIII. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonych od zapłaty kosztów sądowych, przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku złożyli: obrońca oskarżonej E. T., obrońca oskarżonego R. A. oraz prokurator.

Obrońca oskarżonej E. T. zaskarżył wyrok w części dotyczącej tej oskarżonej i zarzucił:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez obrazę art. 424 § 1 i 2 KPK, albowiem wyrok Sądu nie wskazuje w istocie przyczyn rozstrzygnięcia w zakresie uznania winy E. T., a jedynie opisuje dowody,

2. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez niesłuszne przyjęcie, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a zwłaszcza zeznania oskarżanego S. O. oraz opinia biegłego ds. badań wypadków drogowych potwierdzają winę oskarżonej E. T., które to dowody nie zostały wprawdzie wskazane, jako potwierdzające

winę oskarżonej E. T., a są wystarczającym dowodem winy, choć w istocie dowody te nie wskazują na winę oskarżonej, co było wynikiem dowolnej i nieuprawnionej oceny materiału dowodowego.

W konsekwencji podniesionych zarzutów, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej.

Obrońca oskarżonego R. A. zaskarżył wyrok w całości w zakresie dotyczącym tego oskarżonego, zarzucając:

1. mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia obrazę przepisów postępowania, tj.

a) art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., przez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, które dowody, w jakim zakresie oraz dlaczego doprowadziły Sąd do ustalenia, że oskarżony R. A. jest winny popełnienia zarzucanego mu czynu,

b) art. 4 i art. 7 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów przez całkowicie dowolne uznanie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, iż oskarżony R. A. jest winny popełnienia zarzucanego mu czynu zabronionego, w sytuacji gdy żaden z przeprowadzonych w sprawie dowodów nie daje podstaw do przypisania mu sprawstwa tego czynu,

2) obrazę prawa materialnego, tj. art. 76 § 1 k.k. w zw. z art. 106 k.k., poprzez błędne przyjęcie, że na wysokość orzeczonej oskarżonemu kary ma wpływ jego wcześniejsza karalność, mimo że skazanie za popełniony uprzednio przez oskarżonego czyn uległo zatarciu z mocy prawa z dniem 19 września 2010 r.

Stawiając powyższe zarzuty, obrońca wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego dla W. VIII Wydział Karny poprzez uniewinnienie oskarżonego R. A. od popełnienia zarzucanego mu czynu,

2) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego R. A. zwrotu kosztów obrony z wyboru,

względnie o:

3) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości w zakresie dotyczącym oskarżonego R. A. i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze wobec D. M.. Wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, polegających na przyjęciu, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a także okoliczności osobiste dotyczące oskarżonego D. M. uzasadniają orzeczenie wobec niego kary bezwzględnego pozbawienia wolności, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego w tym okoliczności osobistych dotyczących oskarżonego pozwalają na orzeczenie wobec niego kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez orzeczenie wobec oskarżonego D. M.: za czyn opisany w pkt 1 części wstępnej wyroku kary 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz, na podstawie art. 33 § 2 kk, grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych; za czyn opisany w pkt 2 części wstępnej wyroku kary 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz, na podstawie art. 33 § 2 kk, grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych i kary łącznej 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby oraz grzywny w wymiarze 70 (siedemdziesięciu) stawek dziennych przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych, zobowiązanie oskarżonego na podstawie art. 46 § 1 kk do zapłaty kwot 2.339,37zł oraz 2.914,48zł na rzecz (...) S.A. tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje okazały się w znacznej części zasadne, zaś uwzględnienie trafnych zarzutów mogło prowadzić wyłącznie do uchylenia wyroku w odniesieniu do oskarżonych E. T., R. A. i D. M. w celu ponownego rozpoznania sprawy.

Sąd Okręgowy w całości podzielił zasadność zarzutu obrazy art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., zawartego w apelacjach obrońców.

Pisemne motywy wyroku sporządzone w tej sprawie nie spełniają nawet minimum wymogów prawidłowego uzasadnienia orzeczenia.

Choć skarżący skupiają krytykę na brakach w części dotyczącej wyводу głównego, tj. ocenie materiału dowodowego i powiązaniu wyników tej oceny z wnioskami sądu orzekającego, nie można pominąć nieprawidłowości w przedstawieniu stanu faktycznego.

Lektura ustaleń faktycznych (trzy zdarzenia i zaledwie półtorej strony tekstu) nie prowadzi bowiem do żadnych konstruktywnych wniosków. Ustalenia zostały przedstawione nie z punktu widzenia sądu, który rozstrzygnął w określony sposób sprawę, lecz z punktu widzenia autora aktu oskarżenia relacjonującego, jakie czynności w sprawie przeprowadzono.

Analiza dalszej części pisemnego uzasadnienia wyroku niechybnie prowadzi do konkluzji, iż nie pozwala ono na odtworzenie toku rozumowania sądu orzekającego, który doprowadził do skazania E. T., R. A. i D. M., przez co, w oczywisty sposób, uniemożliwia dokonanie merytorycznej oceny słuszności rozstrzygnięcia. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy uznał, że konieczne jest uchylenie całości orzeczenia również w odniesieniu do oskarżonego D. M., a nie jedynie dokonanie korekty w zakresie wymiaru kary, o co – słusznie zresztą – wnosił prokurator.

W powyższej sytuacji, Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosków końcowych obrońców o wydanie w postępowaniu odwoławczym orzeczenia reformatoryjnego. Uniewinnienie oskarżonych E. T. i R. A. byłoby z całą pewnością rozstrzygnięciem przedwczesnym, nadto, nie korelującym z charakterem zarzutów apelacyjnych. Uchylenie się orzeczenia spod kontroli instancyjnej na skutek niewłaściwie sporządzonego uzasadnienia czy też zarzuty związane z błędnymi ustaleniami faktycznymi i nieprawidłową oceną dowodów to zarzuty, które w razie ich uwzględnienia, skutkują koniecznością uchylenia wyroku i ponownego rozpoznania sprawy. Sąd Okręgowy nie ma bowiem tak daleko idących uprawnień, by dokonywać całościowej oceny dowodów zebranych przez sąd I instancji oraz motywować, w zastępstwie za ten sąd, jego rozstrzygnięcia. Rolą sądu odwoławczego jest przecież - przede wszystkim - kontrola toku rozumowania sądu orzekającego.

Podstawowe kodeksowe wymogi uzasadnienia orzeczenia to wskazanie, jakie fakty uznano za udowodnione i na jakiej podstawie oraz dlaczego nie zostały uznane dowody przeciwne.

W uzasadnieniu sporządzonym w tej sprawie sąd, poza zdawkowym ujęciem stanu faktycznego, ograniczającego się do wskazania bezspornych, w zasadzie, faktów oraz streszczeniem kilku dowodów osobowych i opinii biegłego, zakończonych jednozdaniową oceną, nie ma żadnych rozważań prowadzących do konkluzji rozstrzygnięcia, tj. popełnieniem przez oskarżonych przypisanych im przestępstw.

Jak słusznie podnoszą w apelacjach obrońcy, wskazywane w powyższy sposób przez sąd I instancji dowody, nie przesądzają o sprawstwie oskarżonych, którzy konsekwentnie w toku procesu nie przyznawali się do winy i odmówili złożenia wyjaśnień. Żaden z przedstawionych dowodów, oceniany samoistnie, nie stanowi o sprawstwie oskarżonych. Natomiast jakiegokolwiek szerszej oceny, rozważań związanych z wnioskami, jakie mogą wpływać z poszczególnych dowodów, sąd I instancji nie przedstawił.

Niezależnie od wskazywanego problemu, duże wątpliwości interpretacyjne, co do intencji Sądu Rejonowego, nasuwa sądowi odwoławczemu przedstawiona w uzasadnieniu ocena dowodów.

Jednymi z istotniejszych dowodów były wyjaśnienia oskarżonego S. O. oraz opinia biegłego Z. S..

Odnosnie pierwszego z w/w dowodów – Sąd Rejonowy streścił wyjaśnienia S. O. wskazując na końcu, że daje im wiarę „w zakresie, w jakim oskarżony przyznał się do winy”, zaś nie daje wiary twierdzeniu, że to nie oskarżony kierował pojazdem T. (...) (własności R. A.) w czasie kolizji w dniu 10 czerwca 2008 r., co ma być wyrazem linii obrony oskarżonego (str. 3 – 4 uzas.). Pomijając nawet kwestię arbitralności tego wniosku (brak jakiejkolwiek argumentacji, dlaczego sąd w taki właśnie sposób ocenił wersję S. O. oraz jak ocenił pozostałą część jego wyjaśnień), powstaje pytanie, w jakim sensie wyjaśnienia S. O. miałyby wpływać na ustalenie sprawstwa E. T. i R. A. w zakresie przypisanych im przestępstw. Tego, niestety, z treści uzasadnienia nie da się wywnioskować.

Gdy chodzi natomiast o dowód z opinii biegłego z zakresu badań wypadków drogowych – Z. S. – należy, niezależnie od braku bezpośrednich zarzutów apelacyjnych co do tego dowodu, z urzędu wskazać na nieprawidłowe uczynienie tegoż dowodu podstawą ustaleń co do istoty sprawy. Uwadze Sądu Rejonowego uszło, iż biegły wydał obie opinie (także uzupełniającą) przed przedstawieniem oskarżonym zarzutów. W związku z tym, było oczywiste, że biegły opierał się m. in. na zeznaniach osób, które zostały przesłuchane w charakterze świadków. Jednak większości z tych osób później przedstawiono zarzuty. Opinie nie zostały zweryfikowane ani w postępowaniu przygotowawczym, ani sądowym. Co więcej, obrońca E. T. na rozprawie w dniu 13 września 2012 r. (tom III, k – 532) złożył wniosek o wezwanie biegłego S.. Wniosek ten nie został nigdy rozpoznany. Wprawdzie obrońca pomija powyższe uchybienie proceduralne w apelacji, jednak w powiązaniu z kwestią braku jakiejkolwiek weryfikacji wniosków opinii biegłego, wydanej m.in. na podstawie zeznań przyszłych oskarżonych, błąd sądu I instancji nie może być uznany za nie mający wpływu na treść wyroku. Waga wskazywanych uchybień prowadzi do wniosku, iż muszą być z urzędu uwzględnione przez sąd II instancji.

Należy też w całości podzielić zarzut obrońców, iż Sąd Rejonowy zaniechał jakichkolwiek rozważań w zakresie dotyczącym strony podmiotowej przestępstw przypisanych oskarżonym. Dodać należy, iż sąd nie odniósł się też do poszczególnych znamion czynu z art. 286 § 1 k.k. Nie stanowi bowiem wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku skopiowanie fragmentów komentarza do art. 286 § k.k. czy też powoływanie przypadkowych tez z judykatów Sądu Najwyższego, nie mającego żadnego odniesienia do realiów niniejszej sprawy.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy powtórnie przeprowadzi postępowanie dowodowe w zakresie odnoszącym się do oskarżonych E. T., R. A. i D. M., uzupełniając je o bezpośrednie przesłuchanie świadka S. B. (o ile powrócił do kraju) oraz uzupełniającą opinię biegłego Z. S. na wskazane powyżej okoliczności (może to być opinia ustna na rozprawie), ewentualnie inne dowody, jeśli taka potrzeba się ujawni w toku postępowania. Następnie, Sąd Rejonowy dokona analizy zebranego materiału dowodowego i oceni go zgodnie z regułami określonymi w art. 7 k.p.k., na tej podstawie ustali stan faktyczny i oceni zachowanie oskarżonych w kontekście zarzuconych im przestępstw.

Sąd będzie pamiętał, iż nie może czynić ustaleń mniej korzystnych dla oskarżonych, niż wynikające z zaskarżonego wyroku.

W przypadku sporządzania pisemnego uzasadnienia orzeczenia, należy bezwzględnie przestrzegać reguł prawidłowego motywowania, szczególną uwagę zwracając na precyzję ustaleń faktycznych oraz takie ukształtowanie części dotyczącej rozprawy z materiałem dowodowym oraz prawnokarną oceną zachowań oskarżonych, by wywód był możliwy do skontrolowania przez sąd odwoławczy.